

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diff. 4. An Logica sit purè practica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

OBJICITUR IV. Si Logica esset practica respiceret operabile, operabile respicere non potest, quia respiceret singulare, singulare autem respicere non potest, respicit enim rationem communem & universalem.

RESPONDETUR. Quod Logica non respiciat singulare quoad præceptionem, licet respiciat singulare, quoad executionem, hocque est operabile. Deinde dici posset quod Logica, quia scientia, respiciat rationem communem, & per hoc salvatur ex sensu communi ratio scientiæ, sed non respicit, quia practica, quia practica, respicit singulare, sed etiam quia practica non importat formalitatem scientiæ.

OBJICITUR V. Logica in Angelo non est practica. Ergo nec in homine est practica.

RESPONDETUR. Etiam in Angelo Logicam, in quantum illa utitur in directione suarum operationum, præcipue circa objecta, quæ intuitivè non videt, esse etiam practicam. Cæterum in quantum Angelus nescit Logicam nostratam, non nisi sic sumpta in illo notitia Logicæ, non est practica, quamvis in nobis sit Logica practica. Ratio, quia objecto cognito non debet se accommodare cognitio nec sequi conditionem illius, sed tantum illam representare; & ita de objecto materiali potest esse cognitio immaterialis & circa stupiditatem alicujus, potest ingeniosissima Angeli versari cognitio. Quod ipsum in hoc resolvitur, quia hoc ipsum esset extra sphaeram cognitionis, cum ejus sphaera sit representare objectum, quale sit: non autem æquare suæ entitatis conditionem conditionem entis seu objecti circa quod versatur. Quia verò in Angelo Logica, quam ille cognoscit nobis inesse, & ejus regulæ, habent se per modum objecti cogniti, quantumvis illæ sint practicæ, non erit necesse, ut cognitio Angeli circa illas sit practica. Logica verò in homine non se habet præcisè per modum objecti cogniti, sed quando modo Logico procedit, procedit per modum dirigentis, regulantis, præcipientis, adeoque per modum practici.

DIFFICULTAS IV.

An Logica sit purè Practica.

DICENDUM EST. *Logicam esse purè practicam.*

PROBATUR I. Quia ut patebit solutione objectionum, nulli actus speculativi in Logica ostendi possunt.

PROBATUR II. Quia si Logica esset scientia aliquo modo speculativa, sequeretur absurdum, quod etiam artes mechanicæ sint ex parte scientiæ speculativæ, ut videre erit retorquendo argumenta oppositorum.

PROBATUR III. Quia ex una parte nihil repugnat dari aliquam scientiam purè practicam, repugnantiaque quæ id ostenderet, potius probaret nullam scientiam posse esse practicam,

ex altera parte quidquid pro nota purè scientiæ practicæ adferri potest, illa serviet pro Logica.

OBJICITUR I. Actus qui non versantur circa objectum operabile, non sunt practici. Sed dantur aliqui actus Logici qui non versantur circa objectum operabile. Ergo illi non sunt practici. Ergo speculativi. Minor probatur. Actus, qui versantur circa objectum jam factum, non versantur circa objectum operabile, sed dantur actus, qui versantur circa objectum jam factum. Ergo &c.

RESPONDETUR I. Retorquendo argumentum de calceo jam facto quem considerat futor, quæ consideratio in futore per obicientem esset speculativa.

RESPONDETUR II. Negando minorem. Probationis ejus distinguitur Major. Actus qui versantur circa objectum jam factum, non dirigendo hanc cognitionem ulterius ad alius objecti effectiorem, non versantur circa operabile. Concedo Majorem. Dirigendo hanc cognitionem ad alius objecti effectiorem. Nego Majorem, distinctaque Minori. Nego consequentiam.

RESPONDERI POTES ALITER ad imaginationem Arriaga hic disp. 3. sec. 3. num. 25. distinguendo Majorem. Sed dantur aliqui actus Logicæ, quia Logica est, qui versantur circa jam factum objectum. Nego Minorem; sed dantur aliqui actus Logicæ prout illa est conjuncta cuiusdam experimentalis scientiæ, qui versantur circa jam factum objectum. Concedo Minorem, Distinctoque consequenti, Nego consequentiam.

EXPLICO DISTINCTIONEM. Interdum pro se sola accipitur Logica, interdum prout conjungitur scientiæ experimentalis, quæ nescit, rem jam existentem, quæ existens est. Logica ergo quæ Logica est, nego quod cognoscat jam factum; sed prout experimentalis scientiæ jungitur Logica, dico quod ex accidenti & ratione alterius cognoscat jam factum. Res ut clarior fiat accipiamus sub exemplum definitionem bonam, quæ prout jam facta est cognoscatur, & exprimamus hanc cognitionem his verbis: *Hæc definitio est bona*, intercedet hic talis discussio: *Definitio quæ explicat rei naturam est bona, & hæc cognitio est Logica.* Sed hæc definitio explicat rei naturam, hæcque cognitio non est Logica, sed est scientiæ experimentalis inferturque conclusio. Ergo hæc definitio est bona. Porro hanc Minorem non esse Logicam, ita probo: Similis est hæc Minor, Minori hujus Syllogismi. Fundamenta supra petram sunt fundamenta solida, quæ cognitio est architectonica. Sed hæc fundamenta sunt supra lapidem, & hæc Minor ad visum pertinet, qui nihil scit de architectonica. Ergo hæc fundamenta sunt bona. Quod si hæc Minor, ut videre est, non est architectonica, Ergo neque illa Logica.

INSTABIS I. Illa objecta jam facta ex motivo Logico considerantur. Ergo considerantur à Logica, quæ Logica est.

Re-

RESPONDETUR. Negando Antecedens, sicut enim ex motivo architectonico non consideratur fundamentum supra petram positum, ita nec ex motivo Logicae, considerabitur obiectum, jam factum.

INSTABIS II. Fieri potest ut consideratio v.g. definitionis jam factae, nullo modo ordinetur ad similis definitionis effectiorem. Ergo cognitio illa verè erit speculativa.

RESPONDEO I. Invertendo argumentum de calceo jam facto, de quo jam speculatio per se poterit esse in futuro.

RESPONDETUR II. Fieri potest ut consideratio definitionis jam factae non ordinetur formaliter ad alius obiecti effectiorem. Concedo Antecedens. Fieri potest, ut non ordinetur vel formaliter vel æquivalenter & virtualiter. Nego Antecedens & consequentiam. Dicoque dupliciter posse ordinari cognitionem obiecti jam facti ad effectiorem similis. Primum formaliter hoc est per modum imperii, dicendo si volueris facere definitionem, fac talem qualem factam vides. II. Potest ordinari ad opus cognitio definitionis factae æquivalenter & virtualiter; quia scilicet illa cognitio obiecti jam facti est talis, vi cuius & virtute, moveri potest cognoscens, ad imperium illud formale impetrans effectiorem similis operis.

Quod si quæras quid repugnet dicere futuriæ esse speculativam in re. Respondeo repugnare, dici futuriæ esse speculativam, quia quicumque illius actus, est aut formalis aut virtualis aut æquivalens directio operis, & si quæ illis intercedit speculatio, illa non spectat ad futuriæ, sed ad Physicam naturalem aut alium aliquem habitum.

INSTABIS III. Si cognitio illa de obiecto jam facto, est æquivalenter practica, dicam omnem cognitionem esse practicam quod est absurdum.

RESPONDEO. Negando fore omnes actus practicos, quantumvis æquivalenter sit practicus actus Logicae definitionem jam factam considerantis, quia multi actus sunt, qui nullo modo possunt esse practici, ut quod DEUS sit DEUS, quod album sit album. Tradidi supra, ubi explicui rationem practici regulam universalem dignoscendi, qui actus essentialiter sit practicus, quod hoc sit internoscendum ex eo; an circumscripta omni speculatione, & retenta sola ratione practici habeat adhuc scientia finem per se intentum in versando circa illud obiectum. Consulatur dicta superius, ubi de ratione communi practici & speculativi agebamus.

OBJICITUR II. Actus qui versantur circa proprietates necessariò ex subiecto dimanantes, non sunt circa obiectum operabile, sed dantur actus Logici, qui versantur circa proprietates necessariò ex subiecto dimanantes. Ergo dantur actus, qui non sunt circa operabile. Ergo

sunt speculativi. Major probatur. Illud, quod necessariò est, non est obiectum operabile. Ergo actus, qui versantur circa proprietates necessariò ex subiecto dimanantes, non sunt circa operabile. Minor probatur. Actus Logici, qui demonstrant definitionem clariorem esse definito; Item, quod scientiam generet demonstratio, sunt actus circa proprietates necessariò fluentes, Ergo &c.

RESPONDETUR distinguendo Majorem. Actus, qui versantur circa passiones necessariò dimanantes non ordinando hanc cognitionem ad similis obiecti, ex quo similes fluant passiones effectiorem, illi actus non versantur circa operabile. Concedo Majorem. Si ordinetur hæc cognitio ad similis obiecti effectiorem, ex quo fluant similes passiones. Nego Majorem, Distinctaque minori nego consequentiam. Vel secundo distinguo Minorem: Dantur actus Logici quæ Logici, circa passiones necessariò dimanantes, Nego Minorem. Dantur actus Logici, prout conjuncti scientiæ experimentali. Concedo Minorem, Distinctaque consequenti, Nego consequentiam.

OBJICITUR III. Actus, qui appellantur æquivalenter practici, vel sunt ita æquivalenter practici, ut sint formaliter practici, vel tantum ut sint virtualiter practici, si actus illi Logici æquivalenter practici, sunt formaliter practici. Ergo & principium hoc Physicum: Ignis approximatus calefacit, utpote æquivalens huic: Si vis calefieri aliquid, approxima igni, erit inquam hoc principium formaliter practicum: Si autem actus ille Logicae æquivalenter practicus, est virtualiter practicus. Ergo est formaliter speculativus, nam quod non est formaliter practicum, est formaliter speculativum.

RESPONDEO. Illos actus æquivalenter practicos, non esse formaliter practicos, sed virtualiter, non sequitur tamen esse illos formaliter speculativos. Ratio est, quia ex Termino negativo (excepto infinitante) non potest inferri terminus positivus, & ita v.g. quia de aliquo dicitur non est album, non rectè inferitur esse illud nigrum, hinc dicitur viride non esse album & tamen rectè non inferitur. Ergo est nigrum. Cum ergo de virtualiter practico dicitur, tantum terminus negativus, quod non sit formaliter practicum, non rectè inferitur: esse formaliter speculativum. Ad illum actum quod attinet: ignis approximatus urit, dico hunc actum in Physica esse speculativum, ille enim non attendit effectiorem operum, quantumvis in aliquo alio habitu subordinato, possit hoc esse Principium practicum.

QVÆRES. An domus v.g. quæ est obiectum demonstrationis architectonica, exigat pro sua parte dirigi à demonstratione, ita, sicut demonstratio architectonica de domo, exigat esse directivam architecti.

Re.

RESPONDEO. Domum scientificè ædificabilem, exigere scientificè ædificari, & dirigi ab illa vel simili demonstratione, quantumvis domus, simpliciter non exigit fieri, & dirigi in sui positione, aliqua demonstratione; neque enim implicat ut fiat domus à fabro, non scientificè operante. Addo posse plura exigere demonstrationem de domo faciendâ, quàm exigit ipsa domus, hinc demonstratio exigit esse spiritualis, non verò domus, Syllogismus item non exigit fieri à Logica artificiali, cum possit fieri ab ipso intellectu, licet agre & cum difficultate, & tamen Logica artificialis, de Syllogismo, necessario & essentialiter respicit Syllogismum.

Caterum quando nego Logicam esse speculativam, non ago hic de Logica, prout à Professoribus traditur, nam ita accepta habet multas materias metaphysicas, adeoque speculativas, sed ago de Logica, in quantum agit de terminis, propositionibus, argumentatione &c.

DIFFICULTAS V.

An Logica sit ars, an facultas.

SUPPONO I. Aristotelem 6. Metaph. cap. 4. Artem ita definivisse. *Est habitus cum recta ratione effectivus, circa ea, quæ esse possunt & non esse, quorum principium est in eo, qui facit non in eo quod efficitur.*

SUPPONO II. Quid sit actio quid factio, & dico in primis has duas voculas condistinctas esse ab Aristotele 9. Metaph. ut cum citat Suarez. disp. 44. Sec. 13. num. 28. 1. Per actionem significatur actus moraliter dirigibilis, per factionem verò significatur actus artificiosè dirigibilis. Hunc sensum Aristoteles innuit 6. Metaph. cap. 1. ubi dicit: *Idem esse agibile & eligibile.* 11. Per actionem sumit Aristoteles, actus immanentes, per factionem autem actus transeuntes, sumitur hæc acceptio ex 9. Metaph. cap. 9. 111. Per actionem significatur actio quæ non relinquit post se opus. Factio autem significat actionem quæ relinquit post se opus externum, ita innuit Aristoteles lib. 1. Magnorum Moralium cap. ultimo.

SUPPONO III. Aristotelem divisisse artes in serviles seu Mechanicas, qualis est sutoria, fatoria &c. & in liberales qualis Rethorica, Poetica &c. & in medias qualis architectonica, militaris, nautica &c. His suppositis.

DICENDUM EST I. Logicam prout dirigit operationes sine demonstratione esse propriè artem. Ita Suarez initio disp. 36. Vasquez. Rubio contra Vallium.

PROBATUR I. Ratione fundata in divisione habituum facta ab Aristotele. Logica prout dirigit operationes sine demonstratione neque est prudentia, cum non dirigat actus prout sunt moraliter honesti, neque est scientia practica,

cum supponatur procedere non demonstrativè. Neque est habitus principiorum, cum attendat etiam ad Conclusiones neque est tunc cum dirigit scientia speculativa, cum directio sit Praxis. Ergo est Ars.

RESPONDEBIS. Sufficit quod revocetur ad scientiam, sed

CONTRA EST. Non potest revocari ad scientiam, quod nullo modo est scientia, sed quod demonstrativè non procedit ut hic supponitur Logica non procedere demonstrativè. Ergo non potest revocari ad scientiam. Per hoc tamen non nego diverso respectu, prout scilicet demonstrativè procedit Logica, illam esse scientiam.

PROBATUR II. Habitus cum recta ratione factivus, est Ars. Sed Logica est habitus cum recta ratione factivus. Ergo est Ars. Major est Aristotelis. Minor probatur. Habitus qui habet pro objecto actiones artificiosè dirigibiles, est habitus factivus. Sed Logica habet pro Objecto operationes artificiosè dirigibiles. Ergo &c. Minor inferius probabitur. Major autem probatur autoritate Aristotelis, qui 6. Metaph. cap. 1. factionem appellat artificiosam directionem.

PROBATUR III. Omne practicum est aut factivum aut activum. Ergo & Logica aut est factiva aut activa. Sed non est activa, non enim est circa voluntatis actus. Ergo est factiva. Omne factivum est ars. Ergo & Logica est ars. Confirmatur. Ob quamcunque rationem habitus versans circa materiam externam est Ars, ob eandem benè potest dici esse Arsetiam habitus, quia habet pro materia operationes immanentes, circa quas non demonstrativè versatur.

OBJICITUR I. Ars est circa factibilia quæ relinquunt post se opus. Logica non est circa factibilia, quæ relinquunt post se opus. Ergo Logica non est Ars.

RESPONDETUR. Negango Majorem, non enim hoc exigebat Aristoteles, ut vidimus supposito primo.

OBJICITUR II. Si Logica esset Ars non esset scientia. Sed est scientia. Ergo non est Ars.

RESPONDETUR. Diverso respectu habitum practicum, posse esse scientiam, & posse esse artem, erit scientia in quantum demonstrativè procedit; erit Ars quatenus inducit formam quandam artificiatam per sua dictamina & regulas, quando verò negat Aristoteles, Artes esse scientias, negat hoc de artibus vel mechanicis, vel de artibus reduplicativè acceptis.

OBJICITUR III. Si Logica esset Ars, & simul scientia. Ergo omnis Ars potest esse scientia.

RESPONDEO. Nullam esse consequentiam, quia est à particulari ad universalem, & sicut mala est hæc consequentia. Petrus sedet. Ergo omnis homo sedet. Mala item ista. Metaphysica est sapientia. Ergo & omnes alii habitus. Ita

† Dd

6c